

CHOMIÑ ETA PREMIÑ TRABENAN BERTSOETAN

LENENGO JARDUN ALDIA

- Chomiñ'ek.* Izate arren iztun. ernai ta trebea.
 ¡Ai! banitza abade, edo bai praillea!
 Jayotzaz ni naiz, Premiñ, pobreen umea,
 Eskolarikan ere ikasi gabea.
- Premiñ'ek.* Ni ere gaztetatik langille naiz izan,
 Artzaiñ, serrari eta gaur nekazaritzan,
 Ni lakoak ¿non egiñ egoki itzikan?
 ¿Obe enuke egon mutu baten gisan?
- Chomiñ'ek.* Ala ere zu zera kantari yayoa,
 Orregatikan dezu estimazioa,
 Sarritau zu izaten zera motiboa
 Alegratzeko triste zegoan auzoa.
- Premiñ'ek.* Chomiñ, zortonean gaur gera juntatu,
 Bestela eneukan nik norekin kantatu,
 zu ikustearekin asko nazu poztu,
 Au lako umorea beti zait gustatu.
- Chomiñ'ek.* Burrugarikan ez det, iñoiz deseatzan,
 Alako gauzik Premiñ, ez det ondo artzen:
 Baña bertsolariaz banaiz peleatzen,
 Ordu luzeak pozez ditut igarotzen.
- Premiñ'ek.* Bertsolari ederra, nonbait zerade zu,
 Leku askotan Chomin ala det aditu;
 Arrazoaiakin ote zaituzten famatu,
 Piska bat nai zinduket nik ere probatu.

Chomiñ'ek. Zenbaitek dute maite pelotalekua
 Reste askok kafea, ez guchik jokua;
 Gizon danak daukate norberen gustua,
 Premiñ, proba nazazun bota zuk berttua.

Premiñ'ek. ¡O! baneuka orainche askoren grazia
 Perrando amezketarrak bezelakosia
 Isuelaren gisa ona etorria!
 Pasatzeko zurekin aste bat guzia!

Chomiñ'ek. Munduan doatsu da, kantuan dagona,
 Errukarritzat daukat triste dan gizona;
 Alegantzia daki nork nai dala ona,
 Bestela ¿zertan dago gure zoriona?

Premiñ'ek. ¿Nor bizi da obeto choricho bat baño?
 Au kantatzen ari da goizik gaberaño;
 Alperrik chingurria izan langillago,
 Onen kantarik ¿zeñek entzun du gaurdaño?

Chomiñ'ek. Orida ori Premiñ, bertso egokia,
 Ortarakoche dezu zere etorria;
 Mingañian daukazu ugari ezitia,
 Chori ez izan arren zera kantaria.

Premiñ'ek. Chingurriak, beti du egiñ alegiña,
 Choria da alferra, ta buru ariña;
 Bizi oi dala ondo da gauza jakiña,
 Aiñ ondo ez dalako jazten erregiña.

Chomiñ'ek. Nik ere choricho bat badaukat echean,
 Kantatzen dakiena ederki goizean;
 Baña kantatzen dezu zuk berdiñ gabea,
 Ego gabeko chori zerade lurrean.

Premiñ'ek. Zeruan ondo eta osoro egoki,
 Kantatzen dute Chomin arira ederki;
 Aditu nai nioke aingerucho bati,
 Oraindik ikasteko kantatzen obeki.

Chomiñ'ek. ¿Zer da gauza oberik jarduerau baño?
Ausen da atsegiñen neretzat gaurdaño;
Aditze arren bertso zureak ¿noraño?
Joango nitzake ere Amerika'raño.

Premiñ'ek. Landu gabe soroak ez digu ematen,
Ez da nekatu gabe bertsorik ipintzen,
Itz ederrak dituzu zuk ere billatzen,
Noizbait sayatu zera zu ere ikasten.

Chomiñ'ek. Bertsoak ez dirate ematen ogirik,
Baizik askotan kalte egiten bakarrik;
Lo egin bearrean zenbait gabetan nik,
Denbora pasatzen det kantari alferrik.

Premiñ'ek. Nik bada, inbidia det kantariena,
Naiz jakiñ artarako jayo enaizela;
Ekarri ezagatik ezercho echera,
Beñik beñ pasatzen da umore ederra.

Chomiñ'ek. EZ daukat lotsarikan iñon esateko,
Zurekin enaizela kontuz berdintzeko;
Lenengotik egon naiz beldurrez asteko,
Zu zera zu, gizona, erria onratzeko.

Premiñ'ek. Jaungoikuak gizonok, ez ginduen egiñ,
Asmazioan eta adimentuz berdiñ;
Bertso onak moldatzen zuk dituzu ariñ,
Erdi bat asmatzeko nik badet zer egiñ.

FELIPE ARRESE Y BEITIA

CHOMIÑ ETA PREMIÑ TRABENAN BERTSOETAN

BIGARREN JARDUN ALDIA

- Chomiñ'ek.* Premiñ, zu esku utsaz, eta nik chisteraz,
Zerbait egingo nuke onela bentajaz,
Baña, berdiñean nik, ¿nola joka zuzaz?
Egiñ arren zerchobait gichiago danaz?
- Premiñ'ek.* Saka orren urruti, botatzen badezu.
Errestatzeko diña Chomiñ, ni enazu;
Erruki piskacho bat arren arzadazu,
Zergatik aspaldian ez dedan jokatu
- Chomiñ'ek.* Ezingo det atera gaur andiagorik,
Zergatik eztarria dedan zerraturik;
Lenaz ause nai nuke ipiñi garbirik,
Orretarako zerbait edan bear det nik.
- Premiñ'ek.* Orra, nere basotik Chomin, zazu edan,
Bertsolari bezela nai dizut nik eman;
Badakit andien bat nonbait nola zeran,
Gaur zaude kantatzeko sekulako eran.
- Chomiñ'ek.* Eskerrak borondate eder orregatik,
Edango det piska bat baso orretatik,
Urrengoa edango zuk dezu niretik,
Biok izan gaitean adiskide gaurtik.
- Premiñ'ek.* Probecho on deizula dizut deseatzan,
Iñoren gauza charrik ez det nik eskatzen;
Nai nuke piskacho bat pizkortu zaitezen,
Umore on batekin jostatu gaitzen.

- Chomiñ'ek.* Premiñ, ardoa baño obe nuen ura,
Zergatik ez dakian egiten burura;
Ardoarekin asko munduan galdu da,
Moskorraz eroririk bideetan putzura.
- Premiñ'ek.* Gauza guztiak daude merituz beterik,
Jaunak alasen dauzka denak orniturik,
Gaisoa pizkortzeko ez dago mutillik
Ardoaz berdintzeko lurrean besterik.
- Chomiñ'ek.* Premiñ, uraz bururik ez da inoiz galdu,
Ardoak askorekin kalte egin aldu,
Norbaitek nik bezela nai badu argaldu
Ardoa utzi eta urakin apaldu.
- Premiñ'ek.* Ardoak ere baitu ugari bentajak,
Urak ez ditu bear danak alabantzak;
Ardorik ez balitza ¡agur! gure kantak,
¡Agur! erromeriak, trabena ta plazak.
- Chomiñ'ek.* Ardo eta ogirik inoiz jan ez arren,
Familia ederrak baditugu emen,
Mutillik ederrenak ¿non dira azitzen?
Artoz mantenduetan nik ditut arkitzen.
- Premiñ'ek.* Artoaren aldean garia nagusi,
Ogi gabe gizonik ondo ezta bizi,
Naiz ogi zaleari deitu begi zuri,
Artoak arpegia ¿ez du jartzen ori?
- Chomiñ'ek.* Ez det charrik esango garien gañean,
Gizonik altuenak ez dira kalean,
Jigante bat izan da euskaldun lurrean,
Bera Alto'n jayo zan baserri batean.
- Premiñ'ek.* Egia da artoak mutill morroskuak
Azitzen dituala, ikaratzekuak;
Baña ogiz balira izan mantenduak,
Menturaz asko ziran Sanson añakuak.

- Chomiñ'ek.* Ardo ta ogizale nola Premiñ, zeran,
Orregatik maiz zaude onela trabenan,
Andrea umeakin negarrez echean,
Zeralako emendik irteten goizean.
- Premiñ'ek.* Besteren paltak Chomiñ jartzen platerean,
Abia zera nozki ikusi ditean :
Ez da utzik gabeko gizonik lurrean,
Danok degu zer eman kontu azkenian.
- Chomiñ'ek.* Egia esan dezu oraingo bertsoan,
Baña danak dakite nor zeran auzoan;
Joan dan igandean karobi zuloan
Nola erori ziñan jakin zan beingoan.
- Premiñ'ek.* Gaur ez dago besterik, iñor juzgatzea
Ta norberen burua santu egitea,
Esana ez da asko, bear izatea,
Umillak gorde naidu bere birtutea.
- Chomiñ'ek.* Arrazoia daukazu. ni ere onenean,
Zu bezela nijua zabuka bidean,
Erortzen baldin banaiz zuloren batean,
Lagun zadazu Premiñ, zutitu naitean.
- Premiñ'ek.* Alprojetan gaur dira paltal. erabiltzen,
Projimoen guztiak aurrean ipintzen,
Norberenak atzean estali ditezen
Argatik gaur mundua da gaizki ikusten

FELIPE ARRESE Y BEITIA

GHOMIÑ ETA PREMIÑ TRABENAN BERTSOETAN

IRUGARREN JARDUN ALDIA

- Chomiñ'ek.* Izan gaitean Premiñ, beti kristau umill.
 Iñor juzgatze arren kantuan enabill;
 Pekatu egin baño obeki degu ill,
 Burlakin farrarikan ez det nai eragin.
- Premiñ'ek.* Dibersioz nai nuke, nik eman denbora,
 Iñor ofendi gabe pasarikan broma
 Alabagarria da egitea orla,
 Bestelako konturik ez det nai ñola.
- Chomiñ'ek.* Banitza zu bezela echejaun aundia,
 Izan gabe maizter bat errukigarria;
 Orduan zure gisa munduko aldia,
 Emango nuke noski kontentuz guztia.
- Premiñ'ek.* ¿Nola sinistu Chomiñ gaur zure negarra?
 ¿Ez dezu artzen sendo arto ta sagarra?
 Errenta idukirik osoro kaskarra
 ¿Ez dezu azi ere famili azkarra?
- Chomiñ'ek.* Nekazariak bear luke obeto jan,
 Zergatik beragatik denok bizi geran,
 Baña ark egin arren guztientzako lan,
 ¿Gaizkien ez du jaten, ta charkien edan?
- Premiñ'ek.* Esan dizut len ere Chomiñ, lagun zarra,
 Ez dezazula gaur jo, aiñ triste gitarra,
 Askok balu zuk dezun eche ta baztarra,
 Lasa botako luke tirri nola tarra.

Chomiñ'ek. Egia da, bai, Premiñ, ni gizon pobrea,
Naizela baña, ez ain tristuraz betea,
Baizikan bertso onak kantatu zalea,
Naiz izan beti maizter dirurik gabea.

Premiñ'ek. Chomiñ, ez det esango nor dan aberatsa,
Ondo erabakitzen u ez da erraza,
Ez da premiazkoa euki asko gauza,
Alegrentzia gabe bizia da latza.

Chomiñ'ek. Nere aita lanean beti izan zan ari,
Baña etzuan poltsa iñoiz izan lodi,
Pobrezan zuelako ark beti igari,
Orain Zeruan dauka gloria ugari.

Premiñ'ek. Ni ere bizi arren, nere baserrian,
Enaiz aberastuko soroko lanian,
Goizian goiz jaikita berandu gabean,
Pobrechu gichirekin etzaten naiz oyan.

Chomiñ'ek. Berrakin gichi da Premiñ, aberastzen,
Ez badu beste tratu onen bat billatzen;
Eta nik nola onik ez dedan ikusten,
Erremedio gabe pobre noa iltzen.

Premiñ'ek Pobreak ere ziran nere gurasuak,
Eta pobreagoak ayen aurrekuak,
Baña, pobreak dira zorionekuak,
Badituzte onean artzen trabajuak.

Chomiñ'ek. Gauzarik onena da konformidadea,
Naiz izan aberatsa, naiz izan pobrea;
Ause da birtute bat parerik gabea,
Zuzen billatutzeko zerura bidea.

Premiñ'ek ¡Ai! banengoke anchen ondo bizitzeko
Baña, beldurrez nago beti ni iltzeko,
Eta ill egin bear ara igotzeko,
Uso nai nuke izan bizik egatzeko.

Chomiñ'ek. Au da gauza aundi bat, nik ez det ikusi
Mundu onetan guztiz ondo danik bizi,
Danak billatzen ditut nonbaiten negarti
Laster egin dezagun emendik igasi.

Premiñ'ek. Ikusten dira emen aberats ziranak,
Egun batik bestera pobreturik danak,
Guztiok badituagu bizitzeko lanak,
Bakarrik ondo daude ondo ill ziranak.

Chomiñ'ek. Azpaldian nola ni naizen gurasua,
Zartzean ezagutu det piskat mundua,
Gazte denboran neukan aizezko burua,
Illea zuritzeanbete zait kaskua.

Premiñ'ek. Broman dagoenean piskaten gizona,
Dago alegere ta dauka umore ona,
Ongi litzake beti bizitzea orla,
Baña bueltaka dabill au dalako bola.

Chomiñ'ek. Premiñ, bene benetan bola da mundua,
Jira egiñaz berau aurrera dijua,
Udaren ondorean badator negua,
Baña ez da biurtzen denbora galdua.

Premiñ'ek. Orisen da egi bat dudarik gabia,
Geyonoentzat era da negargarria,
Ez dalako ezautzen bere baloria,
Zeñekin berdintzeko utsa da urria.

FELIPE ARRESE Y BEITIA

CHOMIÑ ETA PREMIÑ TRABENAN BERTSOETAN

LAUGARREN JARDUN ALDIA

- Chomiñ'ek.* Zertako bersoetan ote diot ekiñ?
Beldurtzen naiz zoratu ote naizen egiñ;
¿Non daukat ikasia? noiz det asko jakiñ?
¿Nola jokatuko det zulako batekin?
- Premiñ'ek.* Aditu-eta ondo zerorren bertsua,
Chomiñ, erantzuteko prestatzera nua;
Baña zure aurrean nastzen zait burua,
Ala ere jo zazu nai dezun puntua.
- Chomiñ'ek.* Kukuak baten zidan jo puntua kuku,
Eranzun nion ez dek jan naikua zuku;
Baña jotzen badezu zerorrek ujaju
¿Zeñek adituko du nere kukurruku?
- Premiñ'ek.* Zozo lelo batek beñ, niri ere zozor,
Jo arren, esan nion gezurra diok or;
Ordia ¿nola egin zuri orren gogor,
Indarretan zuretzat ni ezpanaiz iñor?
- Chomiñ'ek.* Chiboak beste baten deitu zidan chio,
Isildu nuen laster esanaz adio;
Baña zuk nola dezun jotzen chorrochio;
Errebueltarako nik ez det balio.
- Premiñ'ek.* Neguta zirzill batek asi arren egiñ
Bertsorikan ez daki bukatutzen Chomiñ;
Baten kantatu zidan, bakar bakarrik chuiñ,
¡O! baña negutakiñ su etzera berdiñ!

Chomiñ'ek. Loro berritsua da beti izango loro,
Erdia bada zintzo, beste erdia zoro;
Zu berriz zeralako beti birigarro,
Kantatzen dezu Premiñ, naste gabe klaro:

Premiñ'ek. Chirrimirri zatar bat, chit zait tentalari,
Baña farra egiten utsi diot ari;
Chomiñ, zerorren gisa balitza kantari,
Ipiñiko ninduke lotsatuta gorri.

Chomiñ'ek. Zekor kopeta beltzak, niri bein puntua,
Jorikan altu, jarri ninduen gortua,
Baldin eiten badezu zuk aren orrua,
Zekorrak lakoakin kantuan enua.

Premiñ'ek. Erle batek eginda ni nor nitzan jakiñ,
Burrun burrun erronkaz laster zidan ekiñ;
Izpiz arek bezela eiten badezu miñ,
Igesi bearko det zuk baño len egiñ.

Chomiñ'ek. Astoak egiten dit sarritan arrantza,
Baña kantuan ari falta zayo gatza;
Premiñ, zuk nola dezun kantarien antza
Biok egingo degu bertsoan jolasa.

Premiñ'ek. Kirkircko baie burlaz bein egin zidan kir,
Oiñpean zapalduta utzi nuen umill;
Sentimentua daukat nuelako nik ill,
Bengantzarik enion egin bear Chomiñ.

Chomiñ'ek. Chakurcko batek niri ekin zidan ehauchau
Jarraituta ortzakin baita urratu prakau;
Nik ere aserrearaz jasorikan ank au,
Jota bota niozkan ortzik onenak lau.

Premiñ'ek. Ardi mantsoak beti kantatzen dit bee, bee,
Erantzun oi diot nik zu zaitut chit maite;
Izan gaitezen Chomiñ, alasen be-zale,
Umillak zeruetan jasoko dirade.

Chomiñ'ek. Egazti ta abere askok oi nau tenta,
Danai eman oi diet, baña errespnesta;
Gaurko oni ematea orren errez ez ta,
Naikoa lan darabilt billatutzen beta.

Premiñ'ek. Atzo ibilli nitzan ni berriz basuan,
Chori bat arrapatzen iru bat orduan;
Azkenaz ere etzan erori lazuan,
Gaurko au ezingo det nik artu zepuan.

Chomiñ'ek. Premiñ, enaiz kantari baña bai eiztari,
Eskopeta det ona, kañoiak ditu bi,
Zuzen apuntatuta jo! nik zenbait chori,
Mokua ebakita mutu dedan jarri.

Premiñ'ek. Zenbat ateri nik ots; ainbat maratilla;
Topatzeko ederra Chomiñ, da mutilla;
Enekian ziñanik zu orren abilla,
Besta bat zu lakorik ez det iñon billa.

Chomiñ'ek. Bertso batzuek nekez ditut borobildu,
Buruko matasa gaur egin det arildu;
Orain nai eta nai ez bear det isildu,
Nekatu naiz iya ta nereak egindu.

Premiñ'ek. Saltoa nik ere det asko biotzean,
Ikusirikan jende aundia aurrean;
Utsegiñ baldin badet izchoren batean,
Barkazioa nai det sosega naitean.

FELIPE ARRESE Y BEITIA

CHOMIÑ ETA PREMIÑ TRABENAN BERTSOETAN

BOSTGARREN JARDUN ALDIA

- Chomiñ'ek.* Obe zan ezbanitza abia kantari,
Ala izatekotan danen farragarri;
Erregalorik iñork ez digu ekarri,
Kalte egin biarko diogu poltsari,
- Premiñ'eb.* ¿Zertatik inbidia det kantariena?
¿Enitzake biziko obeki bestela?
Trabenetan askotan jardunik onela,
Makal ipintzen badet poltsako gizona?
- Chomiñ'ek.* Nik ere poltsa gaur det ekarri chikia,
Iñoiz iduki arren sendo ta lodia;
Ta bera nola dedan leortua iya,
Kontua jakiñ arte nago chit larria.
- Premiñ'ek.* Chomiñ, ezpadaukazu diña pagatzeko.
Nereakin uste det degula beteko;
Onekiñ ezpagaña berriz irichiko,
Chamarra nago ni prest prendatzat uzteko.
- Chomiñ'ek.* Ez da gauza ederra, ala lotsarian,
Gizona arkitzea aulako tokian;
Askocho bizi arren nere inbidian,
Beti nabill ni ese bajucho neurrian.
- Premiñ'ek.* Chomiñ, nik ere ez det sekulan beldurrik,
Iñoiz sartuko danik gurean lapurrik;
Familia azteko besterik ez det nik
Baba, arto ta urdaya, echean bakarrik.

- Chomiñ'ek.* Irabazia nola alasen gastua,
Duenak eramaten lasa du mundua;
Egiñ nai lukeanak gustora pausua,
Zapata bearko du oña aiñakua.
- Premiñ'ek.* Gauzarik onena da beti dezentzia,
Ondasunen neurrian jartzea jantzia;
Askok iduki arren markes iduria
Ez gichik echeetan dute miseria.
- Chomiñ'ek.* Iya mundu au dago lujoaz galdurik
Ez da gaur ezagutzen morroi ta nauzirik;
Neskameak dabilta echekoandreturik,
Ez da erraz billatzen ezkongai bat onik.
- Premiñ'ek.* Zenbait eche diraden beren kulpaz galtzen,
Chikiak izan eta aundial jarraitzen;
Ni beñik beñ enoa orrela izaten,
Zorraz paga ezinda lotsatu emiten.
- Chomiñ'ek.* Gaur arte ¿nork jakindu zer dan uelgea?
Enredo zalez dago mundua betea;
Nik nai det osasuna, lana ta pakea,
Engañu gaberikan denbora ematea.
- Premiñ'ek.* Ardorik ez badet nik. edan oi det ura,
Orregatik gerrarik iñoiz ez det gura;
Pazientziaz nola goazen zerura,
Piskat sufritu arren ez dio ardura.
- Chomiñ'ek.* Nik ere anditze arren enoa iñora,
Lorik ez det galduko igo nairik gora;
Nagusí izan baño mendeko da oba,
Naikoa det nik banaiz guraso bat ona
- Premiñ'ek.* Milla esker zor diot nik berriz Jaunari
Zeren emaste ona eman zidan neri;
Zinchoa oso eta lujoz ez geyegi,
Dotriña irakasten onena umeari

Chomiñ'ek. Bai, Premiñ, bizi zera ondoen auzoan
Atzo esaten batek ala ziarduan;
Zu lako batek palta eiten du onduan
Estutasun gaizto zeñ, premia orduan.

Premiñ'ek. Chomiñ, emastea det osoro prestua,
Erremediatzeko beti beartsua
Igaz izanagatik urte eskaschua,
Amaikachori dio zabaldu eskua.

Chomiñ'ek. Orlakoen bitartez Jaunak gobernatzan,
Ditu pobreak ere galdu ez ditezen;
Egaztiak baditu ederkiro jazten,
Gurekiñ ¿nork sinistu chit dala aztutzen?

Premiñ'ek. Berberak dio Chomiñ, eska dezagula,
Jotzeko atea ta entzungo zaigula;
Fedea ezpagendu piskat otzituba,
Erneguz ¿zeñek luke galduko buruba?

Chomiñ'ek. Jakin bear genduke kontentu ozuan,
Ez dala bat arkitzen naiz egon tronuan;
Ez dala gure dica lurreko diruan,
Jauna laztan badegu, bai beste munduan.

Premiñ'ek. Chomiñ, nik oi det koplan kanta beti beti,
Aberats enaiz baña. aiñ gichi negarti;
Nere aldean daude dirudunak gaizki,
Arrosak bizi dira arantzakin nasi.

FELIPE ARRESE Y BEITIA

CHOMIÑ ETA PREMIÑ TRABENAN BERTSOETAN

SEIGARREN JARDUN ALDIA

- Chomiñ'ek.* Lau bertso bota ditut, orra bostgarrena,
Ez dakit au dan charren, ala dan onena;
Mingañ au ez det zorrotz, balitza eztena,
Elitzake kantuan izango motzena.
- Premiñ'ek.* Abo ichtitik ez da, eulirikan sartzen;
Mutuak ez du inoiz izketan erratzen;
Iturrira dabillan charroa bada austen,
Ni ere bertsoetan laster naiz erortzen.
- Chomiñ'ek.* Ez da Premiñ, uts ori, ain sentigarria,
Lanak dakarrelako bakarrik ogia;
Bertsoak gatik illko litzake guztia,
Gosez baldin balego nire pamilia.
- Premiñ'ek.* Itzezko iturri bat dezu iruditzen,
Zure agotik pozik Chomiñ det edaten;
Poto chiki bat baño ni nola enaizen,
Inork edan ezkeru, leor naiz gelditzen.
- Chomiñ'ek.* Ez det inoiz ikusi au lako ibairik,
Ezin dedalako gaur zuretzat presarik;
Ni naiz chirriochu bat, mendian jayorik,
Arricho batek gero bidea galtzen dit.
- Premiñ'ek.* Ez det ekarri ona, aín sare chikia,
Arrapatzea gatik legatz bat aundia;
Ez dedala artuko, nago igarria,
¿Zerekin Chomiñ egiñ bigar bijilia?

Chomiñ'ek. Niri ere gustatzen asko zai arraña,
Baña, danen artetik, geyena amorraña;
Nola arrapatzeko, palta dedan maña,
Nik beintzat makallauaz bearko amaña.

Premiñ'ek. Chomiñ, nire aldean zu zera trebia,
Kanturako daukazu bakana dan doaia;
Zera kanarioa, ni ontz bat tristia,
Ez det kayolan iñoiz merezi jartzia.

Chomiñ'ek. Astoak pentsa arren, dala zamaria,
Eta ariñ egiten bera nagusia
Premiñ, da Premiñ, zaldi galopalaria
Ni jarrai ezin dedan belarri andia.

Premiñ'ek. Bene benetan ori, ori da egia,
Atzekoaz aurrera, balitza guztia;
Erbiai deitu arren, zuk gaur aizeria,
¿Noiz kendu die onek olloai bizia?

Chomiñ'ek. Erbia beti izan, da gaitzik gabia;
Ark ez dakielako zer dan malizia,
Aizeria bestera, dana da tranpia
Gizona engañatzen dakian pistia.

Premiñ'ek. Tranpian ere dakust orainchen mirua,
Jate arren otan lo zegoan ollua;
Baña, ollo lekuan billarik katua,
Bizirik nekaz egan irten da gaiñua.

Chomiñ'ek. Nik berriz berdiñ dakust, arroturik arza,
Zergatik uste duen arrapa bildotsa;
Luzatua gantikan erpe chit zorrotza,
Uts eginda, galdu du sekulako poza.

Premiñ'ek. Außen da miseria, außen da bai pena,
Topeka narabiltzu ari bat bezela,
Chomiñ, baña bakizu bildotsa naizela,
Oraindikan jateko, ez oso gizena.

- Chomiñ'ek.* Premiñ ni naiz nanoa ta zu jigantea
Nola naizu pele au nik irabaztea
Ez bildurtu naizela Dabid profetea
Lurrera zelaitzeko Goliat fuertea.
- Premiñ'ek.* Orañ obeki dakust ezpata ederra
Chomiñ'ek dakarrela illteko zezena
Adarrok zorrozuta noa prestatzera
Bestela emenche da gaur nire azkena.
- Chomiñ'ek.* Ichuen errian da tuertoa alkate
Aintzakotzat errian ni ere naukate
Enaizelako kantuz zu zeraden beste
Banua ichuakin bizitzera naste.
- Premiñ'ek.* Eninduten sartuko aiñ erres gaur plazan
Jakin banu zertako berau egiña zan
Banderillak gorderik zuk ederki kapan
Sartu dizkidatzu bai noizik bein espaldan.
- Chomiñ'ek.* Eguzkia danean zeruan agertzen,
Izarrak laster dira lotsaz eskutatzen;
Premiñ, nola eguzki, dezun iruditzen,
Banoa gordetzera lotsatu enaiten,
- Premiñ'ek.* Ezkillak jo dezake nere agonia,
Beldurrez jarri nazu erdi illik iya;
Pultsurikan ez daukat, otza izerdia.
Kukurruku jo zazu Chomiñ, kantaria.

FELIPE ARRESE Y BEITIA

CHOMIÑ ETA PREMIÑ TRABENAN BERTSOETAN

ZAZPIGARREN JARDUN ALDIA

- Chomiñ'ek.* Jayotzaz badakizu, dirudit mosolo,
Gabez errondari naiz, egunaz oi det lo;
Premiñ, ontzen lekuan, jayo banitz loro,
Kayolen baten nitzan biziko gozoro.
- Premiñ'ek.* Ez naiz errechiñola, ez kanarioa,
Ni ere naiz obeki, ontzen antzekoa;
Baña, bizi dakigun euskal-zortzikoa,
Kanta dezagun Chomiñ nere gogokoa.
- Chomiñ'ek.* Euskaldunak nai badu jarraitu euskaldun
Onelache kantuan bear du ezagun,
Neurri au gurea da, berez, nere lagun,
Eta atsegingarri aire au da nai nun.
- Premiñ'ek.* Leku danetan jayo, oi dira umiak,
Amak egiten ditu non nai bai semiak;
Lur onetara baña aparteko doiak,
Zerutik bota ditu Jaungoiko guriak.
- Chomiñ'ek.* ¿Non da beste lekutan emengo fedea?
Au beziñ beste lur bat aiñ alegerea?
¿Nork dauka Gernika,ko arbola gurea?
Igartu arren zarra ez degu gaztea?
- Premiñ'ek.* Chomiñ ¿non da emengo udako aizea?
itzalpechoetako gozo eta mea?
¿Non lekuan lekuan bañuen echea,
Ososunaz jartzeko gaišo dan tristeia?

- Chomiñ'ek.* Premiñ, baita ditugu asko ikusgarri,
Palankan nagusiak, onenak dantzari,
Zenbait ditugun berriz emen pelotari,
Mundu danak daki ta ez galdetu neri.
- Premiñ'ek.* Udetan dator ona, argatik jendea,
Beran dalako bazter parerik gabea;
Emen da zer jan ona, zuria oyea,
Ostatua garki ta kalean pakea.
- Chomiñ'ek.* Bazter onetan ez da lapurren beldurrik,
Orretan ez da senti iñoiz euskaldunik;
Ateak egon arren gabetan zabalik,
Lo egiten da lasa naiz egon bakarrik.
- Premiñ'ek.* ¿Nola kantatu Chomiñ emengo gloriak?
Izarrak bezelañen badira ugariak?
Nai dituenak jakin letu istoriak,
Goguan eukitzeko dira geyegiak.
- Chomiñ'ek.* Milla euskaldun dira andiak gerrari,
¡O! zenbait ichas gizon, zenbait bertsolari!
Izkribatzalle asko, onenak kantari,
Atzera eragiñak mundu guztiari.
- Premiñ'ek.* Nere adiskidea, iya degu asko,
Bertsoetan naikoa egin degu gaurko;
Utzi dezagun lan au beste baterako,
Kopla obiagoak gorde ordurako.
- Chomiñ'ek.* Benetan jardun degu asko bertsoetan,
Geiago enuke nai segi gaur onetan;
Gizona aspertzen da gauza dan danetan,
Aiñsago sari gabe badabil kopletan.
- Premiñ'ek.* Emen bukatzen ditut, Chomiñ, nik gaurkuak,
Begiak isten dizkit piskacho bat luak,
Gorputzak bear ditu bere deskantzuak,
Gabon digula danoi gure Jaungoikuak.

- Chomiñ'ek.* Agur, jende noblea, urrenko artean,
Bizi zaitezte ongi osasun pakean,
Ikusten ez pa gera beste egun batean,
Jaunak batu gaitzala zero zabalean.
- Premiñ'ek.* Oraindikan munduan bilduko algera,
Pasa dezagun berriz ordu bat ederra,
Bertsuetan egiñaz gaur degun bezela,
Antziñako euskaldun garbien antzera.
- Chomiñ'ek.* Ainbat lenen nai nuke au lako eguna,
Gozatzeko umore bat atseginduna,
Maizcho bear genduke gaur lako jarduna,
Bizi dedin euskara, baita euskalduna.
- Premiñ'ek.* Bizi dedilla, bizi, euskara maitea,
Izkuntza antziñako parerik gabea,
Berau illtzen bazaigu, joan zan gurea,
Erdarak digulako jarriko legea.
- Chomiñ'ek.* Euskaldun jayo eta, berdin gera azi,
Zeren titiaz edan bera degun nasi;
Mundua dan artean ez dakigun jausi,
Seme danok batera dizayogun eutsi.
- Premiñ'ek* Bizkaya, Gipuzkoa, orobat Araba,
Nafarroakin emen lau anaya gera;
Frantziko irurak ta gu biltzen gerala,
Zazpirok bear degu salbatu euskara.

FELIPE ARRESE Y BEITIA

